

ОСТАННІ НОВИНИ

18.06 **21:37** **ЧС-2026: результати та відеоголяди матчів, розклад телетрансляцій в Україні**

18.06 **21:00** **Піканти сало: незвичайні інгредієнт вас точно здивує**

18.06 **21:00** **Розбите серце: Кеті Пєррі розповіла про важкий рік**

18.06 **21:01** **Вигийте чашку відразу після їжі: шлунку одразу стане легше**

18.06 **20:46** **«Світ змінюється, і розуміння щастя стає децю іншим»** — експертка з прогнозування майбутнього Сесіль Пойнянн

18.06 **20:35** **Всі гарячі точки війни відчує на собі «Якут»: близько тисяч лікарів боролись за життя білці**

18.06 **20:36** **Тарт з овочами: ідеально підходить для сімейної**

Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс скіфської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському городищі

12:24 — 14 червня 2026

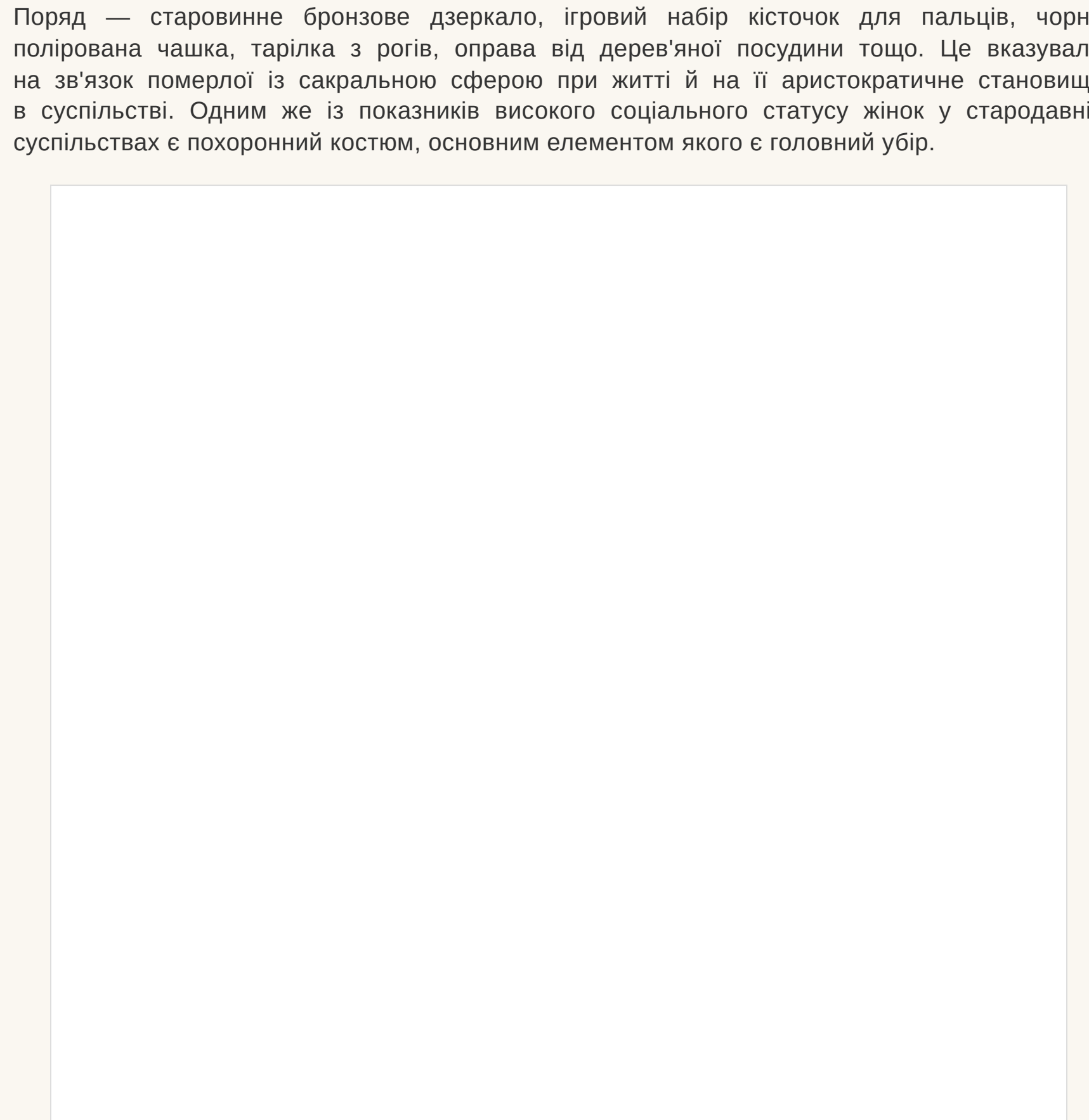
Ганна ВОЛКОВА, «ФАКТИ»

В Історико-культурному заповіднику «Більськ», що у Котельві на Полтавщині, **артефакти якого приваблюють в тому числі й «чорних» археологів**, повідомили про сенсаційні знахідку, зроблену ще у 2017 році під час розкопок масштабного некрополя Скоробір. Йдеться про жіночий комплект зі шкіри: шапку та пояс, яким понад 2500 років. Унікальність артефактів у тому, що вони не лише вперше знайдені на території Скіфії, але й не мають аналогів у центральноевропейських культурах та надають уявлення про новий, раніше невідомий тип жіночого головного убору I тис. до н.е.

Тисячолітня знахідка ледь не «розчинилась» на очах

Спільний експедиції Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Історико-культурного заповідника «Більськ» на чолі з кандидатом історичних наук Іриною Шрамко в одному з найбільших некрополів Більського городища вдалося виявити парне поховання — чоловіка років 30–40 та молоді жінки років 18–22.

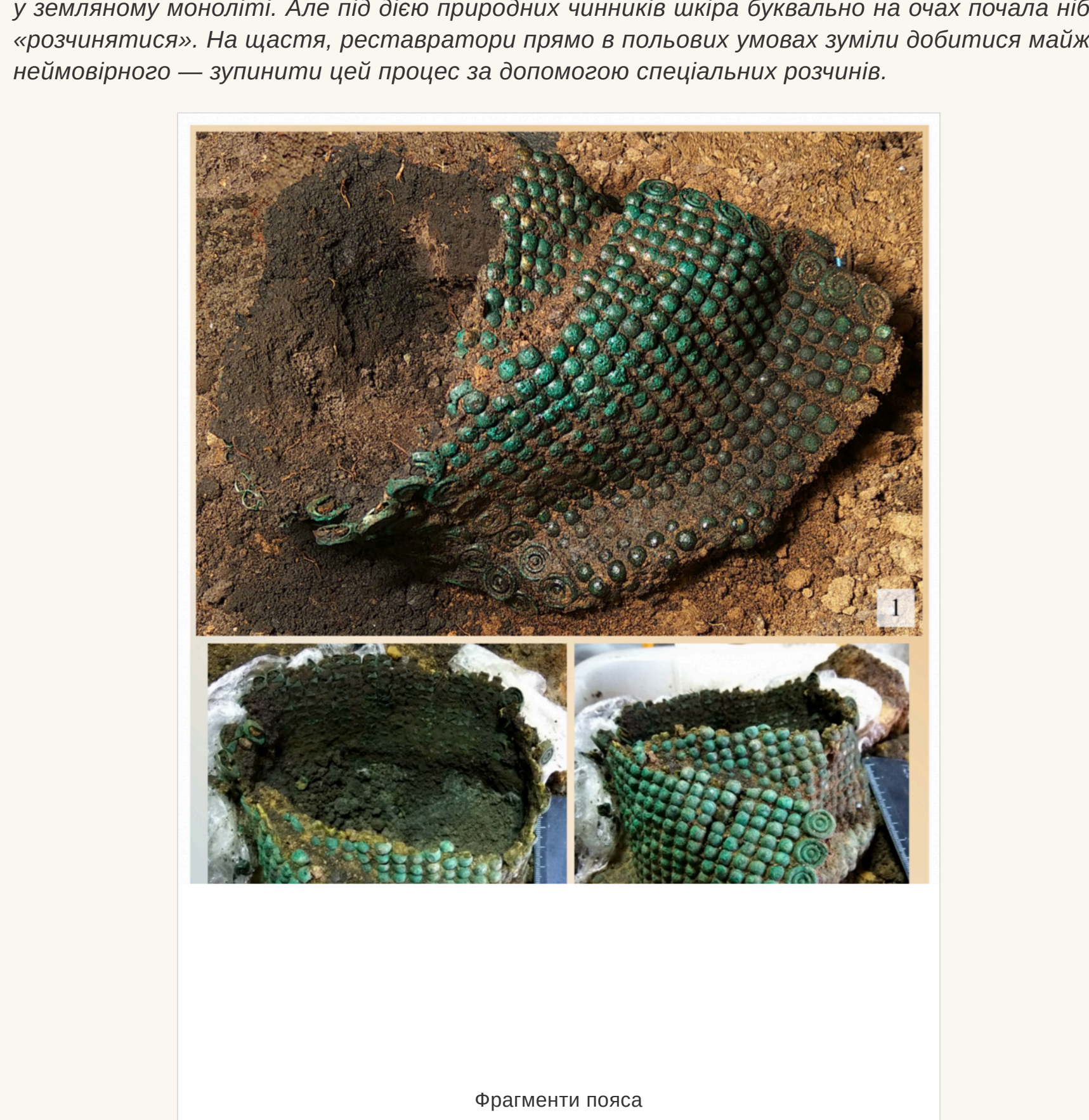
Гробикини, вовчеди, давно винесли з могили багато цінних предметів, у тому числі виготовлених із золота. Однак у цьому кургані, який археологи датують останньою чвертю VI століття до нашої ери, зафіксовано справжню сенсацію: біля голови та ніг померлої лежали незвичайні для Скіфії тієї історичної доби предмети, що були використані в похоронному обряді. А саме: залишки шкіряного пояса й уціліла шапка, оздоблені бронзовими бляшками. Поряд — старовинне бронзове дзеркало, ігровий набір кісточок для пальців, чорно полірована чашка, тарілка з рогів, оправа від дерев'яної посудини тощо. Це вказувало на зв'язок померлої із сакральною сферою при житті й на її аристократичне становище в суспільстві. Одним же із показників високого соціального статусу жінки у стародавніх суспільствах є похоронний костюм, основним елементом якого є головний убір.

Розкопки кургану, де були поховані чоловік років 30-40 та молода жінка 18-22 років

Чоловік, як і належить воїнові, був похований зі зброєю та металевими елементами кіньської зброї.

— *Шкіряні речі знаходились у досить непоганому стані*, — розповів «ФАКТАМ» директор Історико-культурного заповідника «Більськ» Ігор Корост. — *Їх підняли на поверхню у земляному моноліті. Але під дією природних чинників шкіра буквально на очах почала ніби «розчинятися». На щастя, реставратори прямо в польових умовах зуміли добитися майже неймовірного — зупинити цей процес за допомогою спеціальних розчинів.*

Фрагменти пояса

Фахівцям Харківської філії науково-дослідного реставраційного центру України Сергію Омельнику та Володимиру Болотіну було надзвичайно важливо відторати кожну деталь унікальних знахідок. Вони радилась з цього приводу з польськими колегами, звертались за порадами до реставраторів із Шотландії.

«Шагренева шкіра»: як реставратори відновили унікальний головний убір
Загалом процес відновлення таких рідкісних артефактів технологічно складний і тривалий.

«Сергей Омельник та Володимир Болотін прагнули зберегти гнучкість шкіри. Однак зрештою їм довелося обрати жорстку фіксацію її форми. Оскільки шкіра не реагувала на пластифікацію (введення спеціальних речовин у матеріали для підвищення їхньої еластичності, гнучкості та полегшення обробки. — Авт.) та прогресивно стислася, утримання бронзових декоративних елементів на основі стало дедалі проблематичнішим. Бронзові пластини розшталлю, і знадобилися значні зусилля, щоб закрити їх у початковому положенні за допомогою полімерного розчину.

Пояс зберіг лише фрагментарно, і повністю достовірна реконструкція його зовнішнього вигляду виявилась неможливою.

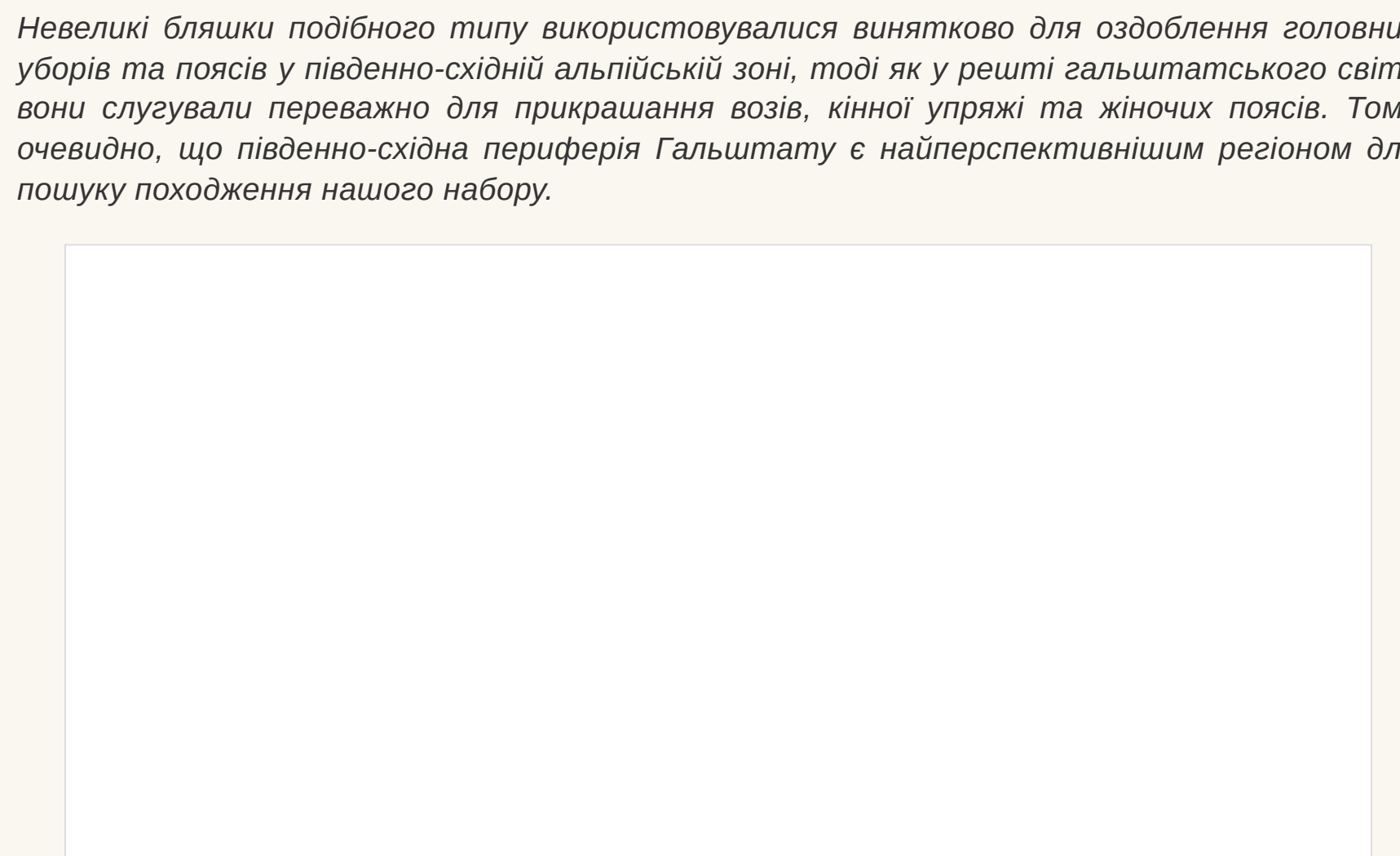
Шкіряний пояс до та після реставрації

А шапка мала зсередини тонку шкіряну підкладку, і під час реставрації вдалося зафіксувати її фрагменти. То псути, це шкіряний відділ у формі низького циліндра з плоским верхом, покритого бронзовими декоративними бляшками. Підкладка не лише надавала готовому виробу акуратного, презентабельного вигляду та робила його зручним для носіння, але й захищала голову від гострих кінців металевих скоб», — написала у науковій статті, яка була опублікована днями у журналі «Артс» (його видає міжнародна наукова організація MDP1 у цифровому форматі у Швейцарії), вчений-археолог Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, кандидат історичних наук Ірина Шрамко.

Тож лише тепер, після публікації статті, знахідка, як кажуть вчені, введена до наукового обігу, і про неї заговорили як про світову сенсацію.

Тасмниця аристократки з некрополя Скоробір
Так у чому ж полягає сенсація?
«Обидва шкіряні вироби з кургану некрополя Скоробір виконані в одній техніці й в одній майстерні. Вони не лише відрізняються від жіночого одягу, відомого у Скіфії, а й демонструють інший декоративний принцип, — зазначається в опублікованій статті Ірини Шрамко. — В їхньому оздобленні використано велику кількість зрібних скобоподібних пластинок та особливий спосіб їхнього кріплення до основи, невідомий у скіфському світі, але досить поширений у гальшатській культурі (панівна археологічна культура Західної та Центральної Європи раннього залізного та пізнього бронзового віків, що існувала у XII-V століттях до бронзової доби. — Авт.).

Невеликі бляшки подібного типу використовувалися виштовкано для оздоблення головних уборів та поясів у південно-східній альпійській зоні, подіб як у решті гальшатського світу вони слугували переважно для прикрашання возів, кішок упряжі та жіночих поясів. Тому очевидно, що південно-східна периферія Гальшату є найперспективнішим регіоном для пошуку походження такої набору.

Шапка виконана в тій же техніці, що й пояс

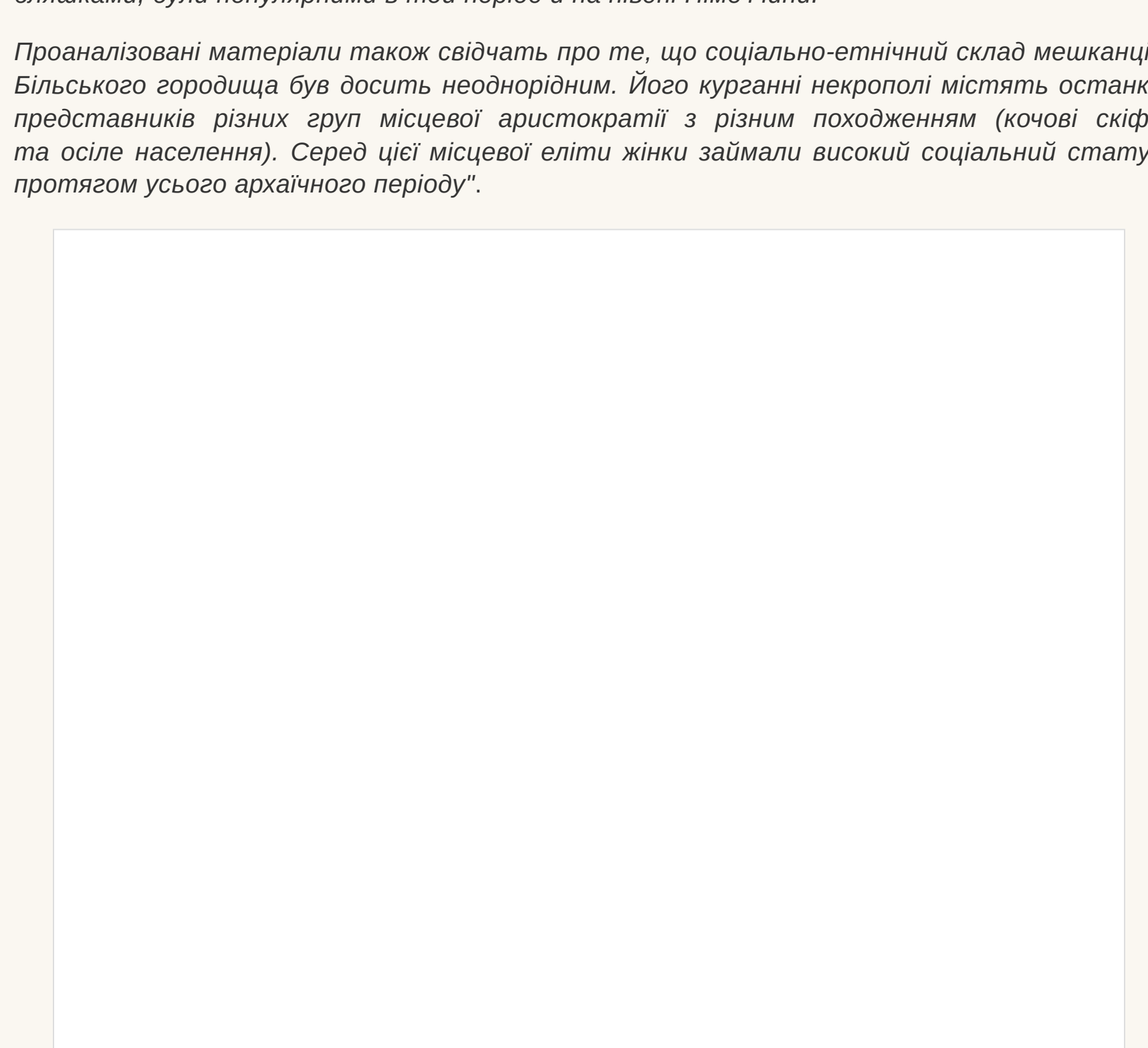
Очевидно, що жінка, похована в кургані, не належала до кохового населення, а була частинно мазарній еліти, задіяною в сакральній сфері життя ослих громад Львобережного лісостепу Німечки, яка використовувала свій традиційний костюм у ритуальних практиках, можливо, як сімейну реліквію свого роду».

І далі: *«Можна припустити, що молода жінка з'явилася на Більському городищі з якоюсь групою прибулців.*

Нові дані, отримані в ході вивчення знахідок, дозволяють відкинути початкову гіпотезу про те, що обидва шкіряні вироби були поясами, принесеними на Більське городище коновим скіфом як військовий трофеї. Як елементи традиційного костюма, шкіряний одяг, прикрашений не золотом, а бронзовими бляшками, навард чи був привабливим для воїна-кочівника.

А традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальшатській культурі, особливо в її західній зоні. Шкіряні пояси, подібні за дизайном та технікою виготовлення до зразка зі Скоробору, прикрашені бронзовими бляшками, були популярними в той період й на півдні Німеччини.

Проаналізовані матеріали також свідчать про те, що соціально-етнічний склад мешканців Більського городища був досить неоднорідним. Його курганні некрополі містять останки представників різних груп місцевої аристократії з різних походженням (кочові скіфи та ослие населення). Серед цієї місцевої еліти жінки займали високий соціальний статус протягом усього архаїчного періоду».

Традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальшатській культурі

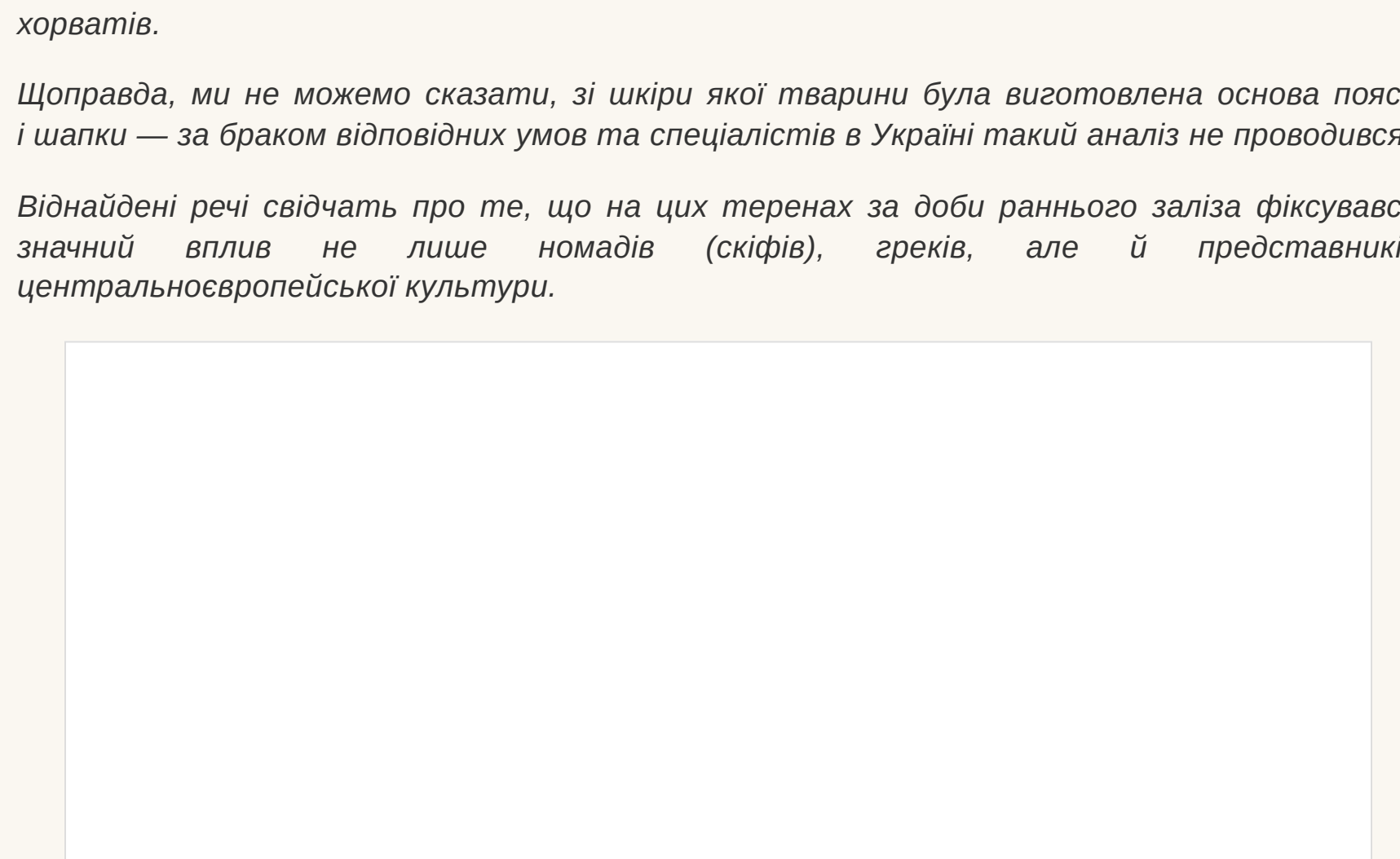
Ключ до розгадки Гелону

— *Науковці по курганках збирали інформацію, проводили пошук унікальних знайденим предметам* — продовжує Ігор Корост. — *Зокрема, у лабораторії університету Тарту (Естонія) були зроблені ДНК-аналізи зубів та кісткових решток із курганів. Вони вказували на генетичну спорідненість небіжцями з представниками одного з центральноевропейських регіонів, де проживали впродів (територія нинішньої Хорватії). Для останніх традиційним було використання шкіряних головних уборів з бронзовим оздобленням (шоломи, шапки) та поясів.*

Цікаво, що шапка саме такого фасону («Ліка») є частиною національного одягу сучасних хорватів.

Щоправда, ми не можемо сказати, чи шкіряної тварини була виготовлена основа пояса і шапки — за браком відповідних умов та спеціалістів в Україні такий аналіз не проводився.

Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральноевропейської культури.

Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральноевропейської культури.

Причини та умови цих взаємодій та досліджують археологи. Але відкриті знахідки в кургані 2017 року вкотре доводять, що Більське городище було унікальним центром чи столицею Лісостепової Скіфії.

Як говорить Ігор Корост, на некрополях населення Більського городища (у тому числі в межах триандозічної мотильницької Скоробірі) перавно могло бути понад тисячу курганів. За кілька десятиків років археологам удалось дослідити менше сотні з них. Тобто, перспективи досліджень тут колосальні. Мотильник є неймовірно інформативним об'єктом, і саме тут в останні роки вдалось відкрити елітні жіночі поховання та знайдено рідкісні артефакти періоду скіфсько-архаїки, що дуже важливо для науки. Фактично кожен курган дарує якісь цікаві знахідки, що дозволяють доглянути по-новому на історію Більського городища. Ключ до розгадки головних тасмниць дrevнього Гелону — саме тут!

З метою дослідження некрополя, що розростається сполітнями, підготовлено та погоджено об'єктну документацію, що дало змогу занести мотильник Скоробір до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Артефакти та ум, про які йдеться, згодом, як тільки вдасться забезпечити належний рівень безпеки та мож для експонування, будуть представлені на спеціальній виставці у Полтаві.

Раніше начальник сектору археології Національного заповідника «Кисиво-Печерська лавра» Сергій Тараненко розповів цікаві моменти історії обителів, якії цього року виповнюється 975 років.

“Читайте також: Набирає в лісі пісок для домашніх потреб І тисячові тисячолітній скарб: на висавахі в Києві вперше показують цю унікальну знахідку

Фото Історико-культурного заповідника «Більськ» та Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Читайте нас у Facebook

📧 2238

👈 До змісту розділу

Пошукайте помилку? Виділіть її та натисніть CTRL+Enter

🔄 Друкована версія 🗒 Лист редакторів 🚩 Поскаржитися

📌 Поділитися 📌 Поділитися 📌 Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Урядові виходи в пенсії: у парламенті заговорили про зарплатні зменш	Чи поверне Україна кодонні 1991 року: Політбюро озвучило шокуючий прогноз	Кого слово «демократія» став дипломатичною формолюю, — ЗМІ про вибори у Врмені	Традиї хвиля парадимували Окруаузу протесту на честь себе або Америки — ЗМІ
--	---	--	---

<div> <div>Новини партнерів</div> <div> </div> </div>	<div> <div>Мапа сайту</div> <div> <ul style="list-style-type: none">Наша мисія Україна Політика Гроші Події </div> </div>	<div> <div>Світ</div> <div> <ul style="list-style-type: none">Громада Емоції Спадщ Філософ </div> </div>	<div> <div>Культура</div> <div> <ul style="list-style-type: none">Шоу-бізнес Фігура для суспільства Стиль життя </div> </div>	<div> <div>Книга</div> <div> <ul style="list-style-type: none">Рецепти Літер та мистр Життєві історії 25 років потоку </div> </div>	<div> <div>Історія</div> <div> <ul style="list-style-type: none">Сучасності Нарва та толошівні Клуб спілкування Запитайте у Факти </div> </div>	<div> <div>Інформаційні джерела</div> <div> <ul style="list-style-type: none">Гороскоп Курс валют Фотопортал Погода </div> </div>
--	--	--	--	---	---	---

© 1997–2026 «Факти та Коментарі» | Приватність | Служба ттв | Правила користування сайтом Юліана

Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали поділяються між трьома рівнями: «Розкриття», «Тільки для партнерів» та «Тільки для платних користувачів». Публікація у власні канали та майже інформаційно-комерційній характер.